

Posudek diplomové práce

Název práce: **Die Dreigroschenoper in Berlin, Prag und Wien**

Das Stück von Bertolt Brecht und seine drei Inszenierungen

Autorka: **Monika HAGENHOFEROVÁ**

Vedoucí dipl. práce: PhDr. Viera Glosíková, CSc.

Oponent: PhDr. Eva Markvartová, Ph.D.

Předložená diplomová práce (113 stran) je psána německy, obsahuje úvod, tři hlavní kapitoly, závěr v českém i německém jazyce, seznam použité literatury a dalších informačních zdrojů, přílohu (10 stran).

K jednotlivým částem / kapitolám:

V úvodu autorka zmiňuje svou motivaci pro výběr tématu – interpretaci tří inscenací Brechtovy hry *Die Dreigroschenoper* (*Třígrošová opera*), které byly uvedeny v posledních šesti letech v Berlíně, Praze a ve Vídni - a formuluje cíle práce, jakož i zaměření jednotlivých kapitol v celkové struktuře práce. Vymezuje také metodologický postup při zpracování tématu.

Ve třech subkapitolách první kapitoly se diplomantka soustředila na představení Brechtova konceptu epického divadla a v tomto rámci pojednala vznik a recepci *Třígrošové opery*, která byla poprvé uvedena v r. 1928 v berlínském divadle Theater am Schiffbauerdamm. Autorčině pozornosti neunikla ani druhá verze dramatického textu, která vznikla o čtyři roky později. V této i v další kapitole, věnované formální analýze a obsahové interpretaci textu dramatu (včetně „vedlejšího“ textu, jako i hlavních témat, výstavby konfliktních situací, využití zcizovacích efektů apod.), bylo možné se opírat o bohatou sekundární literaturu, z níž diplomantka přesně a cíleně cituje a nabízí velmi homogenní vhled do literárního textu v rámci požadavků na nové dramatické ztvárnění, s to i se zřetelem k žádoucí recepci.

Brecht jako spisovatel nekonformní, polemický, kritický a provokující zde nastavuje zrcadlo soudobé společnosti svou novátorskou a netradiční poetikou. Inscenování *Třígrošové opery* je

v každé historické situaci velkým počinem režiséra i celého divadelního souboru. Nejinak je tomu ve třech současných inscenacích, jejichž rozboru a srovnání jsou věnovány další 3 kapitoly. Řazení inscenací je v diplomové práci chronologické, to znamená, že se autorka nejdřív soustředila na berlínské představení v divadle *Berliner Ensemble*, kde nové uvedení hry mělo premiéru v roce 2007. Následuje pražská inscenace v *Národním divadle* z r. 2009 a nakonec uvedení téže hry na vídeňské scéně divadla *Volkstheater* v r. 2011. U všech nastudování se srovnává původní text dramatu (obě varianty) s textem využitým v představení. U pražského uvedení se jedná o nový překlad Darie Ullrichové a Jana Tošovského (songy), k němuž diplomantka rovněž zaujímá stanovisko. Ve struktuře interpretace dominuje hledisko komplexního ztvárnění jednotlivých postav hry. Z jejich interakcí jsou vyvozovány tematické vrcholy představení. Autorka pozorně sleduje i významovou efektivnost způsobů využití zcizujících efektů. Všechna tři představení bezpochyby viděla (pravděpodobně i opakovaně) a zdá se, že vzhledem k tomu, že zná velice přesně teorii epického divadla, dokázala dospět k přesvědčivým hodnocením a komentářům. Její argumentace vychází na jedné straně ze srovnání originálu (a autorových postulátů pro scénické ztvárnění) s textem, na straně druhé z konkrétní divadelní realizace literárního textu, z hodnocení scény a kostýmů, využití různých rejstříků Brechtovy/Weillovy hudby a songů, nonverbální komunikace, práce se světlem apod. Tato část práce je velmi propracovaná a originální. Lze ji dokonce považovat za příspěvek k brechtovskému bádání. Podobné srovnání uvedených tří inscenací nebylo v takové komplexitě dosud představeno v žádném jiném textu.

Diplomantka předložila detailní interpretaci s vlastními fundovanými komentáři, které diplomovou práci posouvají na úroveň práce rigorózní.

Z komentářů bych zdůraznila kritické, ale velmi oprávněné hodnocení pražského představení *Třigrošové opery* pod názvem *Žebrácká opera*. Autorka konstatuje, že se inscenaci „nepodařilo spojit děj s aktuální podobou společnosti jako celku, tedy se všemi jejími vrstvami, a přimět diváka k její reflexi“. Na str. 85 zdůrazňuje, že pražská scénická adaptace Brechtova kusu se soustřeďuje na kritické ztvárnění společnosti žijící na sociální periférii, a ne celého fungování společnosti. Kriticky je pojednán také překlad do češtiny. Kladně je hodnoceno invenční využití zcizujících efektů na scéně Národního divadla.

Stěžejní část diplomové práce představují 3. kapitola (*Die Dreigroschenoper: der Theatertext*) se 17 kratšími subkapitolami a 4. kapitola (*Die Dreigroschenoper: Aufführungen*) se 7 subkapitolami. Tuto část práce považuji za mimořádně originální a velmi podnětnou. Ukazuje,

jak její autorka dokáže fundovaně pracovat s literárním textem a dospět v rámci tématu, samozřejmě se znalostí principů epického divadla, k vystižení smyslu scénického ztvárnění aktuální dramatické výpovědi.

Za jistý nedostatek považuji, že autorka neuvedla v obsahu práce „mezititulky“ jednotlivých částí subkapitol 4. kapitoly jako titulky samotných subkapitol (*Figuren; Thematische Akzente der Inszenierung; Verfremdungseffekte*) s číselným označením. Ne zcela přesné jsou některé překlady citátů českých kritiků, které autorka překládala do němčiny (s. 77).

Diplomantka v celé práci vhodně využila citací z primární i sekundární literatury a vypracovala přesný poznámkový aparát. Samotný text práce uzavírá resumé v německém a českém jazyce, které hutným způsobem sumarizuje výsledky svých interpretací. Text diplomové práce doplňuje příloha, která všechny inscenace čtenáři přibližuje prostřednictvím barevné fotodokumentace.

Vzhledem k výše uvedenému hodnocení doporučuji diplomovou práci k obhajobě.

Při obhajobě by měla autorka odpovědět na následující otázky:

1. Které z uvedených představení autorka považuje za divácky nejpůsobivější v intencích epického divadla. Proč?
2. Kterou část hry by autorka využila ve výuce na střední škole.

V Praze, dne 3. 1. 2013

PhDr. Viera Glosíková, CSc.